

Winchester, jehlovka i kulomet z Austrálie. Pardubické muzeum otevře velkou výstavu zbraní

13.5.2026 - | Krajský úřad Pardubického kraje

Výstava Příběhy palných zbraní: od doutnáku k automatu představí na pardubickém zámku více než šest století vývoje palných zbraní - od raných doutnákových pušek až po moderní samonabíjecí pistole a samopaly. Ve spolupráci s Vlastivědným muzeem v Olomouci připravilo Východočeské muzeum v Pardubicích instalaci, která zaplní Kaňkův sál a malý gotický sál a návštěvníkům nabídne nejen unikátní exponáty, ale především příběhy lidí a zbraní. Veřejnosti se otevírá ve středu 13. května a potrvá až do 31. ledna 2027

„Příběhy palných zbraní chtějí ukázat zbraně nejen jako nástroje války, ale také jako svědky lidských dějin, technického pokroku a osobních příběhů. Výstava přiblíží stovky let vývoje, během nichž se zbraně staly součástí armád, lovu, sportu, obrany i každodenního života,“ připomíná ředitel Východočeského muzea Tomáš Libánek.

„Pardubický zámek je se zbraněmi spojený už od doby Viléma z Pernštejna, který zde vybudoval reprezentativní sídlo chráněné moderním opevněním a rozsáhlým zbrojním zázemím. Na tuto historii dnes navazuje oblíbená Pernštejnská zbrojnice. Východočeské muzeum ale spravuje také rozsáhlé sbírky zbraní z dalších období, které nyní představuje společně se sbírkami Vlastivědného muzea v Olomouci. Jsem rád, že se po delší době výstavy vracíme do Kaňkova a Malého gotického sálu,“ uvádí radní Pardubického kraje pro kulturu Roman Línek, který nad výstavou převzal záštitu.

„Návštěvníci uvidí proměnu zbraní od raných palných zbraní 16. století přes kolečkové a křesadlové pušky až po opakovačky, revolvery, kulometry a současné civilní zbraně. Výstava ukáže vojenské i lovecké zbraně, luxusní puškařské práce i běžné zbraně každodenního života. Důležitou součástí projektu je také technický vývoj - návštěvníci si díky maketám, řezům a videím budou moci prohlédnout fungování doutnákových, kolečkových, křesadlových, perkusních i automatických zbraní,“ říká jeden z autorů výstavy, historik Východočeského muzea Jan Tetřev.

Příběhy zbraní i lidí

Výstava ale není jen přehlídkou techniky. Zaměřuje se především na konkrétní osudy exponátů a lidí, kteří je vyráběli, používali nebo uchovávali. Jedním z nejstarších a nejvzácnějších předmětů bude archeologický nález kolečkové pistole z počátku 16. století, nalezený na Šumpersku a později získaný do sbírek pardubického muzea.

Zapomenutý puškař ze Sezemic

Návštěvníci se tak seznámí s příběhem puškaře Jakuba Stanislava Paczelta ze Sezemic, jehož neobvyklý systém vnitřního křesadlového zámku předběhl svou dobu. „Tento dnes téměř zapomenutý puškař přišel v první polovině 18. století s neobvyklým technickým řešením, které ukrývalo mechanismus zámku dovnitř pažby. Paczeltův systém vzbudil pozornost ostatních puškařů a jeho princip později převzali i další výrobci. Do pardubické instalace se příběh této pozoruhodné konstrukce vrací díky puškaři Miloši Skrbkovi z Vysoké nad Labem, který podle dochovaných předloh vytvořil funkční repliku zbraně,“ popisuje jeden z unikátů výstavy Jan Tetřev.

Párové pistole s výzdobou od Mánesa

Z uměleckého hlediska patří k nejzajímavějším exponátům luxusní párové pistole s návrhem dekorativní výzdoby od malíře Josefa Mánesa. Tyto mimořádně zdobené zbraně spojují špičkové puškařské řemeslo 19. století s výtvarným uměním a připomínají dobu, kdy byly reprezentativní zbraně nejen technickým nástrojem, ale také symbolem společenského postavení a estetického vkusu.

Australský Bren s českými kořeny

Jedním z výrazných exponátů výstavy je také lehký kulomet Bren, zbraň s překvapivě silnou československou stopou. Jeho konstrukce vznikla ve 30. letech 20. století v Brně a patřila k nejúspěšnějším československým zbrojním výrobkům své doby. Licenci brzy zakoupila britská armáda a kulometry Bren se následně vyráběly nejen v Anglii, ale také v Austrálii či Kanadě. Pardubický exemplář byl vyroben roku 1943 v australském Lithgow a během druhé světové války sloužil v bojích v Tichomoří.

Cesty zbraní napříč Evropou i světem jsou výraznou linkou jejich příběhů. Například francouzská jehlovka Chassepot putovala od výroby v Tulle přes bojiště prusko-francouzské války až do olomouckého muzea. Winchester 1866, zbraň Divokého západu, má za sebou cestu z amerického New Havenu přes Osmanskou říši, Balkán, Vídeň až do Prahy a Olomouce.

Dílna mistra puškaře

Zvláštní pozornost výstava věnuje puškařskému řemeslu. Ve výklenku Kaňkova sálu vznikla stylizovaná dílna puškaře Miloše Skrbka z Vysoké nad Labem. Návštěvníci zde uvidí postup výroby historických zbraní, polotovary pažeb i jednotlivé mechanismy zámků a budou mít možnost manipulace s částmi replik.

Z Kavkazu na pardubický zámek

Nevšední příběh vypráví i čerkeská zbroj pardubického rodáka Josefa Boháče. Inženýr Boháč působil v druhé polovině 19. století na Kavkaze při stavbě železnice a během svého pobytu získal bohatě zdobenou kavkazskou výzbroj včetně přilby, kroužkové košile, šavle a dalších součástí. Soubor přivezl roku 1888 do Pardubic a daroval muzeu. Návštěvníci tento mimořádný exponát poznají i prostřednictvím animované projekce, která je provede Boháčovým životem od Pardubic přes Kavkaz až zpět na pardubický zámek.

Dar od Jeremenka i Vágnerovy zbraně

Výstava ukáže také luxusní lovecké zbraně českého zoologa a cestovatele Josefa Vágnera, pernštejnské hákovnice z počátku 16. století nebo kulomet Maxim, který muzeum získalo jako osobní dar sovětského maršála Andreje Jeremenka.

Interaktivní prvky nejen pro děti

Muzeum myslí také na rodiny s dětmi a školní skupiny. Edukační zóna v centru sálu nabídne interaktivní aktivity, omalovánky a tematické hry. Zájemci si mohou vyzkoušet manipulaci s maketami zbraní a poznat princip jejich fungování. Součástí doprovodného programu jsou komentované prohlídky s historiky Janem Tetřevem, Karlem Podolským a Janem Musilem.

Příběhy palných zbraní: od doutnáku k automatu

Kurátoři: Jan Tetřev (Východočeské muzeum v Pardubicích), Karel Podolský (Vlastivědné muzeum v Olomouci)

Termín: 13. května 2026 - 31. ledna 2027

Vstupné: 130 Kč (plné)/ 90 Kč (snížené), společná vstupenka do výstavy a do Pernštejnské zbrojnice 200 Kč (plné)/ 140 Kč (snížené)

Komentované prohlídky (vstupné 180 Kč):

- 30. května 13:00 komentovaná prohlídka s Janem Tetřevem
- 26. září 14:00 komentovaná prohlídka s Karlem Podolským
- 14. listopadu 14:00 komentovaná prohlídka s Janem Musilem

<https://www.pardubickykraj.cz/aktuality/132475/winchester-jehlovka-i-kulomet-z-australie-pardubicke-muzeum-otevire-velkou-vystavu-zbrani>